

Balans

Definitief CBN-advies over verjaarde schulden

Auteur(s): Stefaan Van
Crombrugge

Editie: 769 p. 5

Publicatiedatum: 30 september 2016

Definitief CBN-advies over verjaarde schulden

De Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft ook haar definitieve advies over de boekhoudkundige verwerking van verjaarde schulden gepubliceerd (Advies 2016/12 van 15 juni 2016 - Verjaarde schulden). In vergelijking met het ontwerpadvies, dat eerder in deze nieuwsbrief werd besproken (*Balans* nr. 757 van 29 februari 2016, 5-6), is het definitieve advies wel wat uitgebreid en veranderd, zij het in boekhoudrechtelijk opzicht niet wezenlijk.

In haar inleiding bevestigt de Commissie dat zij geen standpunten inneemt over de wijzen waarop de verjaring van een schuld optreedt, of over de verjaringstermijnen. Wat verder in het advies zien we wel dat zij enkele gegevens aanreikt uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie over de vraag of de opname van een schuld in de jaarrekening de verjaring stuit of als een afstand van de verjaring kan worden beschouwd. Verder vermeldt zij nu in voetnoot dat, indien tussen de schuldenaar en de schuldeiser betwisting bestaat of de schuld al dan niet verjaard is, het aan het bestuursorgaan toekomt te oordelen of de vorming van een voorziening passend is, maar dat deze situatie niet in het onderhavige advies wordt beoogd.

Het uitgangspunt van het advies wordt nog steeds gevormd door de bepalingen en principes van het burgerlijk recht. Het korte overzicht dat de Commissie daarvan geeft, is hetzelfde als in het ontwerpadvies.

Boekhoudkundige verwerking

De behandeling van de boekhoudkundige verwerking wordt in het definitieve advies strakker ingedeeld en gesystematiseerd dan in het ontwerpadvies.

a. De schuldenaar heeft afstand gedaan van de verjaring

Indien de schuldenaar, nadat de schuld is verjaard, afstand doet of heeft gedaan van de verjaring, moet deze schuld blijvend op het passief van de balans worden vermeld. Deze schuld blijft immers een schuld die door de schuldeiser al dan niet onmiddellijk kan worden opgeëist.

In het ontwerpadvies had de Commissie in dit verband een aanbeveling gedaan om

discussies te vermijden over de vraag of een vennootschap al dan niet impliciet afstand heeft gedaan van de verjaring van een schuld. Ze was van mening dat het aangewezen kan zijn dat de vennootschap in de waarderingsregels vermeldt dat, wanneer zij een schuld waarvan de verjaringstermijn is verstreken op het passief van haar balans behoudt, met jaarlijkse goedkeuring van de jaarrekening door de algemene vergadering, dit impliceert dat zij ervoor gekozen heeft afstand te hebben gedaan van de verjaring. Deze passage is uit het definitieve advies verdwenen. De reden van deze weglating wordt niet gegeven, maar kan men wel afleiden uit een voetnoot die wat verder in het advies voorkomt : de schuldenaar zal er zich niet altijd van bewust zijn dat de verjaringstermijn van een schuld reeds verstreken is. De verdere opname van de verjaarde schuld zou dus op een vergetelheid kunnen berusten.

b. De schuldenaar heeft (nog) geen afstand gedaan van de verjaring

Indien de schuldenaar, nadat de schuld is verjaard, geen of nog geen afstand heeft gedaan van de verjaring, is de schuld niet langer een eisbare schuld. Deze schuld blijft wel bestaan, doch niet als een schuld waarvan de voldoening door de schuldeiser kan worden geëist, maar als een verbintenis waarvan de voldoening door de schuldenaar facultatief is (natuurlijke verbintenis).

In het ontwerpadvies ging de Commissie dan meteen over tot de weergave van de gevolgen voor de boekhoudkundige verwerking. In het definitieve advies maakt de Commissie een tussenstap en reikt zij eerst enkele gegevens aan uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie over wat zij aanduidt als de vraag of de opname van een schuld in de jaarrekening al dan niet een *stuiting* van de verjaring van die schuld inhoudt in de zin van artikel 2248 BW. Zonder zich daarover zelf te willen uitspreken, wijst de Commissie op twee uitspraken van het Hof van Cassatie.

* In een arrest van 15 februari 2013 (F.11.0020.N) overweegt het Hof van Cassatie dat de erkenning van het recht van hem tegen wie de verjaring loopt, door de schuldenaar of de bezitter gedaan, krachtens artikel 2248 BW de verjaring stuit. De erkenning van het recht van degene tegen wie de verjaring loopt, is een vrijwillige handeling. De naleving van een wettelijke verplichting staat een vrijwillige handeling niet in de weg. Het onderdeel van het cassatiemiddel, dat ervan uitgaat dat de wettelijke verplichting tot opname van een schuld in de boekhouding van een onderneming verhindert dat deze opname een erkenning in de zin van artikel 2248 BW is, faalt naar recht.

Over de verwijzing naar dit arrest kunnen wij alleen herhalen wat we daar vroeger over geschreven hebben naar aanleiding van het ontwerpadvies van 13 mei 2015 "Boekhoudkundige verwerking van niet-opgevraagde vervallen dividenden van effecten aan toonder of op naam", waarin hetzelfde probleem werd behandeld en waarin de Commissie er zelf wat dieper op inging (*Balans* nr. 741 van 31 mei 2015, 7-8).

Boekhoudrechtelijk is de schuldenaar verplicht elke schuld jaarlijks in zijn boekhouding en jaarrekening op te nemen (art. III.83, al. 1 WER en art. 25, § 1 KB/W.Venn.). Men kan toch moeilijk beweren dat die schulden daardoor onverjaarbaar zijn, omdat ze jaarlijks worden erkend. Rechtspraak die ooit heeft geoordeeld dat de vermelding van een schuld in de jaarrekening de verjaring van die schuld stuitte, was gesteund op bijkomende feiten waaruit bleek dat de onderneming bij die boeking toch wel enige beoordelingsruimte had ter zake van wat zij als haar werkelijke schulden beschouwde (Gent 22 juni 2010, *Fiscoloog* nr. 1253 van 1 juni 2011, 18; Rb. Antwerpen 24 november 2010, *Fiscoloog* nr. 1253 van 1 juni 2011, 18).

Ons komt het voor dat van erkenning in de zin van artikel 2248 BW slechts sprake kan zijn wanneer de schuld nog geboekt wordt na het verstrijken van de verjaringstermijn. En

eigenlijk kan in zulk geval van stuiting van de verjaring geen sprake meer zijn, want de schuld is al verjaard. Men kan in de verdere boeking van een verjaarde schuld dan eerder een *afstand* van de voltrokken verjaring zien (cf. R. DEKKERS, *Handboek burgerlijk recht*, I, Brussel, Bruylant, 1972, nr. 1585, in het bijzonder voetnoot 2).

* Vervolgens citeert de Commissie een arrest van het Hof van Cassatie van 22 juni 2015 (S.14.0014.F), dat nu wel specifiek handelt over het vraagstuk van de afstand van verjaring.

Maar de Commissie laat na de belangrijkste uitspraak aan te halen, dat afstand van een recht strikt moet worden uitgelegd en enkel kan worden afgeleid uit feiten die voor geen andere uitlegging vatbaar zijn. Het Hof beschouwt dat als een algemeen rechtsbeginsel. Na vervolgens de artikelen 2220, 2221 en 2224 BW te hebben aangehaald, beslist het Hof dat het aan de feitenrechter staat feitelijk te beoordelen, met naleving van het voornoemde algemeen rechtsbeginsel, of de omstandigheden aantonen dat de schuldenaar van de verkregen verjaring afstand wil doen. Uit artikel 2248 BW, noch uit de voornoemde bepalingen kan worden afgeleid dat de loutere erkenning door de schuldenaar van het recht van hem tegen wie de verjaring loopt, aangeeft dat hij wil afzien van de verkregen verjaring.

Dit betekent naar ons gevoelen dat het verder opnemen in de jaarrekening van een verjaarde schuld op zichzelf nog niet als een afstand van de verjaring kan worden beschouwd. Daarvoor zullen er *bijkomende* omstandigheden moeten zijn, die ter beoordeling van de feitenrechter staan. Van haar kant herinnert de Commissie voor Boekhoudkundige Normen aan het volledigheidsbeginsel en het beginsel van het getrouw beeld en wijst zij erop dat het aan het bestuursorgaan toekomt om een aan de onderneming gerichte claim op de meest passende wijze in de boekhouding op te nemen.

Na deze tussenstap geeft de Commissie dan de gevolgen voor de boekhoudkundige verwerking weer van het niet doen van afstand van de verjaring. Wanneer de schuldenaar zich op de verjaring beroept, mag de schuld niet langer op het passief van de balans van de schuldenaar worden vermeld en moet het bedrag van deze schuld in resultaat worden genomen.